

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — 20 l.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ES KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondsze-
dés milliméter soronkint
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélsze-
res egységárral számítá-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Előfizetőnek az álláske-
reslet és kínálat rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációik is

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adtnak

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói díszletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség evnegyedenként utalványoz.
A lap után netalan származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének
megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek,
nehogy a lap szétküldése jennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

A mérgekről, valamint az erdőben és a mezőn gyakrabban elő-
forduló mérges növényekről. (Kovács Aladár.)
A vad és a folyóvizek. (Gyulai Gy. Károly.)
A csemetekerti talaj savanyúsága. (Béky Albert.)
A makkoltatásról. (Dr. Kukuljević József.)
Gazdasági tanácsadó: Kappanostűs (J. M. né) Milyen alakban
használható a foszforsavas mész a baromfiaknál. (bl.) — Ki-
ültetett gyümölcsfa koronáját kell-e metszeni? (bl.)
Különfélék: Nyugdíjbiztosítások. — Díszmű a wieni vadászati
kiállításról. — Békatenyésztés. — Hogyan fogjuk a nyulak?
Patkánybőr felhasználása. — Időjelzés.
Szerkesztői üzenetek.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Tárcza. Az Erdő vértanui.

A mérgekről, valamint az erdőben és a me- zőn gyakrabban előforduló mérges növé- nyekről.

(Folytatás.)

Irta: Kovács Aladár, m. kir. főerdőmérnök.

Ezen veszedelmes mérge ellenszere a hánytató, mely a szervezetet tőle mihamarább megszabadítja s ezáltal, ha még nem késő, a gyógyulást lehetővé teszi. Igen nagy hiba — a mit a tudatlanok leginkább elkövetnek — ha a mérgezettnek, a ki már rosszulról panaszokodik, gyomrának helyreállítása céljából pálinkát adnak. A szesz a mérget oldja és azzal együtt a szervezetbe azonnal felszívódik; innen van az, hogy a szeszszel itatott megmérgezett egyéneken az örvöngés azonnal kitör, mely esetben még az orvosi segítség is rendszerint későn érkezik. Említésre méltó, hogy ez az igen erős mérge az állatokra nem egyformán hat. A nyulak, sertések és a juhok, minden bántódás nélkül megeszik, míg a ló és szarvasmarha nem bántja, de ha véletlenül széna vagy fű közé keverve leveleit meg-
eszi, veszedelmesen megbetegszik tőle.

A régi babonás világban a csalók és boszorkányok a növényből boszorkányirt, lidérczsirt és ördögháznak nevezett kenőcsöt készítettek. A kit ezzel megkentek, megtévelyodott és örvöngésében mindenféle képtelen ugrándozással, bohósággal és rémlátományainak kiabálásával tartotta izgatottságban a nézőket, kik azt hitték, hogy az illetőt a boszorkány befolyására az ördög szállotta meg, míg végre, a mérge hatásának elmúltával, a szegény beteg magához tért a rémséges kimerültségében és az átélt izgalmak következtében maga is azt hitte, hogy az ördöggel barátkozott.

Kerek kapocsnyak (Azarum europeum). Mogyoró-
bogyók tövében az erdőben igen gyakori növény, mely jellemző vesealakú leveleiről könnyen felismerhető. Virága, mely márczius-májusban nyílik a hosszú levél-
spórák mellett kis tölcseralakú, kívül szőrös barnászöld színű, belül sötétveres. Az egész növény nem kellemetlen, de bódító fűszerillatú, levelei meg gyökere igen mérgesek, hánytató hatásúak és e mellett erős hasmenést idéznek elő. Ellenszere: savanyú italok, tej és olaj.

Zásza kikerics (Colchicum autumnale). Ezt a mér-
ges növényt azt hiszem, az «Erdő» olvasóinak mind-
egyike ismeri, hisz tölcseralakú, lila színű virága késő
őszszel a lomberdők ritkás nedves helyeit úgy ellepi,
hogy akár kaszálni lehetne. Ha virágjait körül ássuk,
akkor mélyen a földben a szár végén egy hagymát
találunk, melyből a virág még a levelek előtt kihajtott.
Ez a hagyma és a virágból fejlődő mag csípős mérget
tartalmaz, mely nyálfolyást, émelygést, hányást, véres
vizeletet idéz elő annál, a ki vele él. Oly erős hatású,
hogy még a sertés is megdöglik tőle, ha véletlenül
többet talál falni belőle. Kifacsart leveleinek levével az
állatok elődsdiei, a tetvek elpusztíthatók.

Mint hogy a növény mérgezés esetén hányást okoz,
arra kell ügyelni, hogy a beteg lehető sok olajat, tejet
és más nyálkás italt szedjen be.

A mérges növények tárgyalásánál meg kell emlé-
keznünk egy mérges növényről, a *dohányról (nicotiana
tabacum)*, mely ugyan nem tartozik az erdőben és a
mezőn előforduló mérges növények közé, de annyira
belterjesen műveltetik hazánkban, hogy talán nem lesz

érdektelen vele, származásával és mérgező hatásával megismerkednünk. Annyira kultivált növény hazánkban, hogy bizony vadon is előjön, sőt magam is akadtam már rá, fiatal vágásokban, a hol a dohánynak több példánya diszlett. Úgy mondták, hogy az erdőörnek valamely haragosa szórta el a magját, hogy azután tilos dohánytenyésztésért annak idején feljelentse; lehet, hogy igaz volt ez a mese, de az is lehet, hogy a magot a madarak hozták el a közeli dohányültetvényről. Alig van ember, a ki ne látott volna dohányt, széles, nagy húsos levele zöld korában ragadós bódító nedvet izzad ki magából és maga az egész növény a kábító mérgek közé tartozik. Undorító kábító szaga és émelyítő csipős íze van minden alkatrészének és az a nevezetes, hogy szárítás folytán sem veszíti el nyerskori tulajdonságait, sőt azok a szárítás folytán még erősebbek lesznek. Füstje vagy levelének forrázata belsőleg véve kábulást, tagreszketést, aggodalmat, hideg verejtékezést, szédülést, émelygést, hasmenést, ájulást, sőt halált is okoz. Az úgynevezett bagó nagy mennyiségben még a hozzá szokott embert is beteggé teszi, az állatot pedig biztosan megöli. Egy kis dohánymérgezéssel a pipás emberek átestek kivétel nélkül, akkor, midőn az éretlen ifjú által a férfiaság jelének tekintett dohányzás első kísérleteinek hozták meg a nem éppen kellemes áldozatot, emlékezhettek az élvezetet nyújtó első szippantások következményeire, azért azokat itt bővebben leírni feleslegesnek tartom. A mérgezésnek legjobb ellenszere az olvasztott vaj, olaj, édes tej bőséges ivása s azután a feketekávé.

A dohánynövény eredetéről annyit tudunk, hogy azt Amerika felfedezése után, 1560-ban valami Nikot János nevű spanyol hozta Európába. Erdélyben 1598-ban ter-

melte Bornemissza Pál erdélyi püspök, innét terjedt el Magyarországra. Eleinte mint gyógyszer volt elterjedve a dohányzás némely betegség ellen, mint pl. a fogfájás; később divattá vált, valószínűleg azért, mert az akkori fejedelmek és egyházfők, felismerve káros hatását, szigorú büntetés terhe alatt tiltották a dohányzást és hiába, a tiltott gyümölcs már Ádám idejében is legédesebb volt. Azóta a dohányzás általános lett s manapság minden formáját üzik a szivarzástól kezdve egész a burnótozásig, mely utóbbi a dohányélvezetnek kétségkívül legoecsmányabb formája.

A nagy fogyasztásból várható jövedelem az államok figyelmét hamar felkeltette s manapság a legtöbb államban a dohány-egyedárúság a legfőbb és folyton emelkedő jövedelmi forrás.

Piros és sárga gyűszűvirág (Digitalis purpurea és d. lutea). Az első, melyet szép biborszínű gyűszűalakú virágai miatt kertekben is tenyésztnek, magasabb fekvésű sziklás hegyi erdőkben, utóbbi sárgavirágú, inkább az előhegységek kavicsos talaján terem. Mindkettőnek virágja jellemző gyűszűalakú és erről könnyen felismerhető. Az egész növény minden része égető keserű ízű. Legmérgeesebb azonban levele, melynek főzete az állatot azonnal képes megölni, az embernél pedig szédülést, hányást, tagreszketést, izzadást, nyálfolyást, nagyobb mennyiségben pedig halált idéz elő.

A mily hatalmas mérgező, oly hatalmas orvosság is az orvos kezében.

A mérgezésnek ellenszere a hánytató addig, míg orvos jön, kit, a mint a mérgezést észreveszszük, azonnal hívni kell.

(Folytatása következik.)

TÁRCZA.

Az erdő vértanúi.

Megemlékeztünk már arról az elrémítő katasztrófáról, mely az Egyesült-Államok északnyugati erdőségeit a múlt évben az augusztusi nagy erdőégés-alkalmával sujtotta. Most hiteles adatok állnak rendelkezésünkre nemcsak az iszonyú csapás méreteiről, az okozott óriási károkról, hanem az oltásban résztvevett közvetlen szemtanúk tapasztalatairól is, melyek a hősiesség, a fegyelem és önfeláldozás oly ragyogó eseteiről számolnak be a hű és kötelességteljesítő erdővédői kar részéről, hogy lehetetlen azokat tündöklő példaként nem tartani mindazok szeméi elé, a kik az erdővédelem nemes hivatásában működnek és buzgólkodnak.

Húsz napon át égett és senyvedt a tűz az idahoi és montanai erdőségekben, napokig takarta kormos füst az eget, mely elhomályosította a napot is, úgy hogy a közeli falvakban már délután 3 órakor világot kellett gyújtani s a vasuti kalauzok csak lámpával kezökben nézhették meg a jegyeket. Az emberek kapkodtak a

levegő után, tüdőjük égett, szemüket gyuladás lepte meg s az élet a hegyek közt csaknem türhetetlenné vált.

Így következett el augusztus 20-ika éjjel. De csak az órákról lehetett megtudni az időt, mert a nap és éj határai összefolytak a sarkvidéki sötétségben, mely az erdőkoszorúta hegyoldalakat borította. Pedig mindeddig még a tűz nem öltött oly rendkívüli arányokat. Gondos, lelkiismeretes erdőkerülők árkokkal meglehetősen határt vetettek terjedésének s tudták, hogy azokon a tűz ritkán harapódzik át. Azt hitték, minden mentve van, csak egy kis szellőfuvalomért sóvárogtak, mely eloszlassa a fojtó párát, egy kis esőért esengtek, mely eloltsa a tüzet.

De a levegő tikkasztó, forró maradt. Kietlen csend ült még a népes városok fölött is; a lég hullámai nem vitték tovább a hangot, tompán kongott az, mint az üres térben. Madarak röpdöstek pihegve, rémült szárnyverdeséssel, nem találva útjokat. A lovak ijedt, különös tekintettel néztek gazdáikra, sem simogatás, sem bátorító szó nem adta vissza nyugalmaikat s elszakítva a kötőféket, vad rohanással menekültek. Még a házi szárnyasok is ott hagyták a baromfiudvart s szomorú sejtelmek közt leverten gubbasztottak a patak szélén.

Valami nagy tragédia volt készülőfélben a termé-

A vad és a folyóvizek.

Irta: Gyulai Gy. Károly.

Minden bizonynyal sokkalta több a költészet és a vonzerő az olyan erdőségekben, a melyeknek lombhutogását, madárdalát, kristálytisza esermelyek csobogása, fodros hullámvizek mormolása kíséri. Vadászterületet alkotó erdőségekre nézve is, többé-kevésbé előnyös az, ha ilyen területeken folyóvizeket is találunk. A vadászterületen átfolyó vizeket, első sorban a vadász fogja — kivált melegebb évszak idején — kellemeseknek találni. Némi részben másként áll a dolog a vad szempontjából. Bugyogó forrás, vagy esermely hűsítő és üdítő vizéről nem szólok, arra a pagonynak s lakói sorából a vadnak multhatlanul szüksége is van: viszont a nagyobb mélységű, egyben pedig gyakori kiöntéseket, áradatokat okozó folyóvizek a vadállománynak, azok sorában pedig legkivált az értékes agancsosfélének s ezuton egyben azok tulajdonosainak is esetenként mérhetlen bajt és károkat okozhatnak.

Csupán hűsítő fürdés szempontjából az agancsos még a legforróbb évszakban sem szokta a folyóvizeket fölkeresni. E tekintetben teljesen kielégíti őt a sűrűség hűstadó árnya. A nedvdús lomb- és fűnemekkel táplálkozó agancsosnak szomszja éppen nem oly nagyfokú, még a legforróbb nyár hevében sem, hogy lépten-nyomon a vizekhez sietne. Az agancsosok egyike sem tartozik a sok vizet igénylő állatfajok közé, úgy hogy e tekintetben bármelyikük beéri a természetesszabta legcsekélyebb vízmennyiséggel is. Önként értetően a teljesen vízszegény, avagy romlott ivóvizet szolgáltató vidék az állomány gyarapodásának, sőt létfeltételeinek mindenkép kedvezőtlen.

Agancsosaink körében, de legkivált a szarvasnál észlelt tagadhatatlanul elsőrangú uszóképeség, a melylyel az még a hömpölygő, rohanó vízárdatot is átszeli, olyan természetes tünet, a minőt árvízveszedelmek, avagy üdöztetés végső eseteiben, bárminő egyéb vadnál is észlelhetünk. Mindamelllett a szarvasnál nem egyszer előfordul, hogy forró nyarak idején, olyan tájakon, a hol sok a bögöly, moszkító, szúnyog, kullancs s más efféle az emlős állatnak temérdek gyötrelmet okozó istencsapás, ideig-óráig a hullámok hűsében keres enyhülést és szabadulást az élősdiék sokasága elől. Özfélénél ilyesmit ritkábban észlelhetünk. Csakis kivételes tünet az, ha vízárdatok szorongató veszedelmekor az őz vízbe kerül. Általában az őznek vízben való tartózkodását korántsem kereshetjük az őz veszedületett tulajdonságaiban, hanem egyéb, rendszerint kívülről közreható tényezőkben.

Akárhány olyan vadászterület van hazánkban is, a hol a rengeteg erdőségek, egy-két gyér forrás, vagy kút-vályú vízének leszámításával, a folyók vizét teljesen nélkülözni kénytelenek. Attelepítés, tenyésztés, meghonosítás stb. eseteiben, az őz, a mely előbb talán gyórvízű területeken élt, a vizes elemnek nagy tömegét szokatlannak fogja találni s így az olyan területeken, a hol nagyobb vizek elé kerül, mintegy idegenkedik azoktól. Kivételt képeznek hazánk egyes tájain fekvő olyan területek, a melyeken nagyobb folyóvizek, mint pl. a Duna, a Dráva és a Morva folynak keresztül. Már pedig éppen legnevesebb vadászterületeinket találjuk e folyók mentén. Az ilyen területek vadállománya kevésbé idegenkedik a hűs vizektől s időszakonként fölkeresi azt, kivált oly esetekben, a midőn közelben, magán a nagy folyóvizzen kívül más forrás, patak vagy esermelyféle nem akad. Ilyen területeken ismételten megesezt az, hogy az őz,

szetben. Sötét jelek, baljós intelmek kergették egymást, melyeknek jelentését az emberek eltompult ösztöne nem volt képes kimagyarázni.

Végre félénk, bátortalan szellő subant át az erdősz völgyteknőkön, mely fölűdítette valamennyire az égő homlokokat, szétlebbentette a sűrű füstfátyolt, de csak azért, hogy rövid időn újra elűljön, majd lassan, lopva közeledett, mint a tolvaj, gomolygó feketeséget hajtva maga előtt, mely mögöl a nap vörösen bukkant elő, mint az izzó vas a kohó kalapácsa alól. Aztán mind erősebbé vált, egyre fokozódó dühvel dobta le magáról minden fékét, míg pusztító orkánná nőtt, mely útjában fölkapta magával a lánghullámokat s hatalmas tornyokká korbácsolva mértföldekre sodorta magával a tomboló tűzvilart. Így söpört végig az erdők gyulékony, kiszáradt gyanta- és szurok-katlanain, melyeknek a földet borító, több hüvelyk vastag száraz avarrétege semmi ellenállást nem bírt kifejteni, sőt a képzelhető legtokéletesebb terjesztő közeget nyujtotta a felszabadult elem garázdálkodása elé.

Sohasem volt emberemlékezet óta ekkora erdőtüz. Ezer év óta nem pusztított oly kegyetlenül a veszedelem Amerika északnyugati erdőségeiben, sőt csak megköze-

lítő katasztrófára sem nyujt példát az erdőgazdaság története. Rendes körülmények közt az erdőtüz lassan terjed, naponként egy-két mértföldre tán. Itt hat óra alatt 2000 négyszög mértföld gyönyörű erdőség esett áldozatul, a tűz óránként hetven angol mértföldnyi példátlan gyorsasággal terjedett, csonka, megfeketedett fatönköket hagyva csak maga után, úgy hogy a több billió lábnyi megsemmisült fa értékét legalább száz millió dollárra becsülik. Hegynek fel, hegynek le elképzeltetlen gyorsasággal terjedt tova a fenyegető veszedelem mély, tátongó szakadékokat könnyen átugorva, utána a hegyoldalak zöld díszleiktől megfosztva gyászoltak, megüszkösödött tuskóikkal, melyek fölött átesapott a tűz-oczeán. «Soha ember nem volt ily megrázó látványnak tanuja», beszélik a jelenvoltak. Az egész világ, a föld, a levegő tűzben állni látszott. Pokolian cikáztak a villámok a gomolygó füstfelhők mögöl. Izzó lángnyelvek sisteregve csaptak fel a ledölt fák ropogása közt s a levegő forrósággal telt meg. Még a Pelée tűzhányó kitérése sem volt ily borzalmas elemi csapás. 1200 mértföldre vitte el a szél a füstöt, mely az 500 mértföld távol eső Montanában napokon át sötétítette el a nap világát, sőt Kansas Cityben is észlelhető volt.

nemesak veszedelem idején sietett a habokba, hanem szomjoltás céljából is időnként belemerült a folyóvíz hullámai közé. Volt rá eset, hogy az egyik vadászterületen az őzállomány, habár a folyó innenső partján dús legelésző helyek fölött is rendelkezett, úgyszólván naponta átúsztatta a jókora folyamot, csak hogy annak túlpartján buján tenyésző kakukfüvet, avagy más olyan kedveltebb növényt esemegézhesen, a minőt otthonában az innenső partokon nem találhatott.

Partraszállás után, a vízből partszegélyt érő őz, meg-megrázogatta bundáját, földre hempereg, elidőzik, eljátszadozik a partközelen; tehát úgyszólván minden mozdulatával arról tanuskodik, hogy a fürdözést nem találta kellemetlennek. Mozdulataiban, tempóiban az agancsféle csak oly módon úszik a vízben, mint a ló, avagy bármely nehezebb testalkatú, négy lábú emlős.

A hideg évszak beálltával aztán valamennyi agancsféle, óvatosan kerül a jéghideg vizet. Csakis végveszedelem kényszere viheti őt arra, hogy a dermesztően hideg hullámokba vesse magát. Mindamellett ismételtelen előfordult az, hogy a teljesen be nem fagyott Dunán, Dráván, Felsőtisán, Maroson, Morván, egyszóval, több olyan folyóvízünk tükrén, a mely vadászterületeket érint, jégtáblák közt uszkáló szarvas, dämvad és őztetemeket láttak. Önként, fürdőzés céljából tél idején ezek az állatok korántsem kerülhettek a hideg vízbe. Hóborított, fagyos területeken télen nem akad olyan különleges növényzettel, a mely még a kevésbé gondozott, illetőleg téli etetésében elhanyagolt állományt, a zajló, jéghideg vizeken át a túlpartra esábitaná. A mennyiben nem vadorzók, ragadozók, dúvad stb. által üldözött agancsosról esetleg téli vízáradatakról volna szó, a partmenti részekben időzött agancsféle, minden valószínű-

ség szerint vízivás és a partjég nyaldosása közben, a melyet só helyett is előszeretettel kóstolgat, kerülhetett a vízbe. Rálép ugyanis a parti jégre, a hol amúgy is nehezen tud egyensúlyban maradni, a helyenként nem eléggé erős jégfelületen aztán a jégkéreg leszakad alatta s az állat a jéghideg vízbe zuhan. Persze teljes erejéből iparkodik aztán partra vergődni, ámde sima esüklő lábaival nem képes a partot szegélyező sikamlós jégtáblák felületére kapaszkodni, az folyton töredezik előtte és alatta s így a dermesztően hideg elembe csakhamar a vizek áldozatává válik.

Nagyobb folyóvizeink mentén lakó falvak népe, kivált pedig halászok, nem egyszer jutnak ily módon szarvas- vagy őzpecsenyéhez, olykor, midőn egy-egy a vízből kiemelkedő kisebb sziget, zsombok vagy partmelléki gyökérzet, a még el nem pusztult dermedő állatot az áradatban feltartóztatja. Kivált a halászember vagy a mindig leszekész orvvadász, hamarosan elbánik ilyenkor az állattal, hogy mintegy megrávtásképen kinyitól is, egyben megszabadítsa. Akadt már olyan halászember is, a ki vadászatok alkalmával a partok felé menekülő agancsost egyenesen a jeges hullámokba zavarta, hogy ladikja segítségével olesó pródához juthasson aztán.

A tovariasztott vad, hajtóvadászatok alkalmával akárhányszor a tulsó partterületekre vált. Ilyenkor szokott a szarvas és az őz olyan területeken is felbukkani, a hol azelőtt sohasem volt. Akarhányszor megesik, hogy betegre sebzett állat nyoma a vízpartig vezet. Sajgó sebével a gyöttrődő állat ösztönszerűleg a hús hullámokba veti magát. Ha aztán erői fogytán vannak, legtöbbször a tovasodró hullámok áldozatává válik.

A szomjoltató forrásvizek leszámításával az agancsféle bizvást nélkülözheti a vizet, a melyre egyéb-

Mindez pedig rövid hat óra démoni, iszonyatos munkája volt, habár még öt napig senyvedt azután a tűz a földre terült fatörzsek közt. Hat óra elég volt ahhoz, hogy ezredévek munkáját tegye tönkre. Mert szakértő erdészek állítása szerint az elpusztult fák közt sok volt ezer évesnél is idősebb; köztük a legnagyobb ismert fenyők, 4—12 láb átmérőjűek, melyekről azt gyanítják, hogy a kaliforniai óriás sequoiákkal egyidőben sarjadtak ki. Pedig tudva van, hogy Kalifornia nem egy vörösfenyő-erdeje 2500 éves multa tekinthet vissza. Sok ily patriárechája az erdőknek régiebb volt tán a libanoni cédrusoknál is. S mindez a tiszteletre gerjesztő földi nagyság immár porban, hamuban hever.

De még sajnálatosabb ennél az elpusztult számos emberélet. Megszenesedett hullákat találtak mindenütt a tűz nyomában, térdelve, kezeikre támaszkodva, arcukkal a közeledő rém felé fordulva, mindannyival gyorsan végzett a halál, alig hagyva meg egyebet esontjaiknál.

Sokat a halottak közül fel sem bírtak ismerni, mert a hulla teljesen megsemmisült, órák, kések, pénzdarabok megolvadtak. S pedig épen az a félelem tette kínossá e szerencsétlen áldozatok utolsó pillanatait, hogy hozzá-

tartozóik, anyjuk, feleségük, barátjuk nem fognak rájuk ismerni. Erre mutat az, hogy mindent elkövettek, csak hogy valami jelt, egy betűt, egy névjegyet megmentse nek a lángoktól. Sokan utolsó erejüket megfeszítve, égő kezeikkel lyukakat vájtak a földbe, abba helyezték irataikat, mielőtt összezsugorodott testöket halálra szánták volna. Mások keblök alá igyekeztek rejteni valami felismerésökre szolgáló tárgyat, mielőtt a tűzhalál utólérte volna őket.

Most már tudjuk a megállapított hivatalos adatokból, hogy összesen 81 hullát találtak meg. De azonkívül 125 embernek nyoma veszett, a kiket valószínűleg szintén a halottak közé kell soroznunk. Bebizonyult az is, hogy a világrendítő katasztrófa el lett volna kerülhető, ha a támadt apró tüzeket mindjárt kezdetben elfojtják, a mit egyetlen erdőkerülő is megtehetett volna, ha sikerült volna eljutnia a tűzhöz. Ez azonban lehetetlen volt, mert az észak-nyugati erdőségekben, daczára az ismételt felszólalásoknak és sürgetéseknek, nincsenek erdőcsapások, úgy hogy sokszor órákba kerül az embereknek eljutni az irtatlan bozótokon, a ledöntött fatörzseken át valamely kivánt célhoz. Sőt az államnak munkaszerszámok sem állanak rendelkezésére szükséges

ként alkotva sincs. Úgy a vadász, mint maga a vad, a pagonyokat átszelő s áradatokkal fenyegető vizek jelenlétének alig veheti hasznát. E mellett a nagyobb vizeknek hűsítést nyújtó előnye, a nálunk anúgy is csak rövidre szabott forró évszak idején is, vajmi kevésbé érvényesül. A hol ki nem apadó kutak és források állnak rendelkezésre, ott a nagyobb vizek még a szárazabb nyarakban is nélkülözhetők. Hiszen az állatvilágot szilpolyozó légyfajták és egyéb elősdiék, épen a szárazabb nyarakban lépnek föl kevésbé támadólag s így a nagyobb folyóvizek, a melyek az állatvilágon élőködők petéinek, álczáinak kiköltésére oly alkalmas tért nyitnak, az erdők szívébe magukba foglaló vadászterületeinken mindenkép nélkülözhetőknek mondhatók.

A csemetekerti talaj savanyúsága.

Irta: Békly Albert, m. kir. főerdőmérnök.

Megszoktuk — mert régebben úgy is tanították — hogy a természet birodalmában csak azt tartjuk élőnek, a mi az állat- vagy növényvilághoz tartozik. A termőtalaj ásványi és elbalt növényi anyagokból állván, némelyeknek hihetetlenül, másoknak legalább is szokatlanul hangzik, ha azt hallják, hogy a talaj, különlegesen annak termőrétege is élő szervezet.

A talajnak ahhoz, hogy teremjen, szüksége van vízre, levegőre, megre és tápláló anyagokra, sőt — a mint újabban mindinkább kezd bizonyosodni — úgynevezett baktériumokra is, a melyek a fenti anyagoknak vegyi folyamatainál közreműködnek. Mindezek a dolgok a talajban mozognak, egymással keverődnek, felbomlanak, összevegyülnek s ennek folytán nem mondhatjuk-

joggal, hogy a termőtalajban élet van, hogy az mindennel együtt, a mi belőle a termést előidézzi élő szervezet?

Ahhoz, hogy valamely élő szervezet célja szerint eredményesen működjék, szükséges, hogy részei, elemei arányban, egyensúlyban s olyan állapotban legyenek egymással szemben, hogy egyik a másiknak rovására el ne hatalmasodjék, egyik a másikat erejében, munkájában ne gyöngítse, ne zavarja. Mihelyt a szervezetben akár az anyagok mennyiségét, akár azok minőségét, illetőleg megbomlik az egyensúly, a szervezet működésében zavar áll be: a szervezet beteggé lesz.

Ilyen beteges állapota a talajnak annak savanyúsága, a mely baj felismeréséhez teljesen elegendő a talajon magától tenyésző növényzet megfigyelése. Ha ezek az ú. n. savanyú füvek, mint utifű, kannamosóska, sásfélék, moha stb., akkor a talaj fenti baja bizonyosan megvan.

Megállapítván a betegséget, tudnunk kell annak okát, hogy gyógyíthassuk. A talaj akkor válik savanyúvá, ha vagy a vizenyősség vagy a miatt, mert túlságosan tömött, nem jut beléje elegendő levegő. A savanyúság mellett lehet a földben bőségesen táplálóanyag, víz, melegség, szóval minden, a mi a növénytenyészethez szükséges s csemetekertünk mégsem növekednek benne megelégedésünkre.

A vizenyősség elhárítására árkokat húzunk vagy a csemetekertablakát fölemeljük; folytatólag és olyan esetben, ha vizenyősségről nincs szó, gondoskodunk a talaj szellőztetéséről annak munkálásával, porhanyításával (ásás, kapálás, gereblyélés), természetesen minden munkát a körülmények szerint a maga idejében végezvén. A szellőztetést hangsúlyozván, esetleg ne essünk a talaj

mennyiségben, úgy hogy augusztusi katasztrófa elfojtására fölbérelt munkásokat egész újonnan kellett fölszerelni, még lovak sem voltak elegendő számmal a víz-hordásra s a tűz idején napi két dollárért voltak kénytelenek lovakat kibérelni.

Pedig emberekben nem volt hiány; százanként fogadták fel ezeket az erdőfelügyelők, s huszas, százas csoportokban vezényelték ki a munkához, összesen kétezeröttszázat. Mindenik csapat élén egy tapasztalt erdőőr volt, a ki alaposan ismerte a vidéket s a kiknek önfeláldozó hősiességéről legendákat lehetne beszélni, a mint társaik élete védelmében koczkára tették a magukét.

«Hagyjatok mindent vizes palackaitokon kívül; tartások össze és kövessetek!» ez volt legtöbbször a csoportvezető által kiadott parancs. Sok esetben a gyávaság jelének vették ezt az emberek s nem hederítettek rá. Ezeknek csontjait később az erdő romjai alatt találták meg. Így veszett el Debitt erdőfelügyelő 800 emberéből 59. Ellenben a kik szigorúan követték a kiadott utasításokat, azok legtöbb esetben ép bőrrel menekültek.

Egy misonlai borbély, Riley Bondeel, önként csatlakozott Rock felügyelő vezetésére alatt egy negyven főből álló csapathoz, s egyike volt azoknak, a kik túléltek a

rettenetes katasztrófát; élő szóval számolhattak be eleményeikről. Ő és csapata meglehetősen biztonságban vélték magukat, a mikor a tűz egyszerre közéjük csapott. Az erdőkerülő nem vesztette el fejét, hamárosan egy közeli kis tisztásra vezényelte őket. Majdnem a tűzzel egy időben érték el futva e kis szigetet. Körülöttük hulltak a fák, zúgott a szél, sivitott a tűz. Ökölnyi szikrák hullottak fejökre, mint a zápor, s daczára annak, hogy már esti félnyolcz óra volt, minden rüt, rikitó vörös színben világolt. Minden két ember egy gallon vízzel volt ellátva, hajlítható tömlőkben. Ezt kiosztották közöttük éjjelre.

Folyó tűzpatatok vették körül a bátor kis csapatot, kik között az erdőkerülő emberről-emberre járt, utasítva őket, mit tegyenek, ordítani volt kénytelen fülükbe, mert a pusztulás zaja túlharsogott mindent. Figyelmeztette őket, hogyha a halált el akarják kerülni, arcczal a földre kell feküdniök. A levegő olyan forró volt, hogy szinte égette tüdejöket, a füsttől és gőztől majd megfulladtak. Ott álltak a tűz rőt és fantasztikus világításában, tehetetlen karjaikat védőleg emelve fejük fölé s istenhez segedelemért fohászokodva. A csapatvezető erdőőr utóljára revolverrel volt kénytelen arra kényszeríteni

kiszáritásának hibájába! A lényege a dolognak az, hogy a savanyú talajnak levegőre lévő szükségére, a munkálatánál ennek kell előtérbe nyomulnia a nélkül, hogy más bajt idéznénk elő.

A célhoz mért rendszeres műveléssel a talaj savanyúsága magától is megszűnik, de nem egyszerre, hanem a körülmények szerint több-kevesebb év elteltével. Működünk azonban az is, hogy a bajt szinte egy csapásra megszüntessük, a mit azzal érhetünk el, ha a talajba hamut (növény- és nem kőszénhamut) vagy poralakú égetett meszet keverünk.

Mindkét anyagot csak akkor nyújthatjuk a földnek, ha az üres (nincs benne csemete), mert a növényzetre marólag hatnak. Legzélsebb az őszi mély felásás előtt rászórni a talajra s az ásással kapcsolatosan lehetőleg összekeverni. Hamuból annyit hintsünk, hogy az úgy egy két újjnyi vastagon fedje a talajt; égetett meszből pedig 100 m²-enként 20—30 kilogrammot.

A darabos égetett meszet porrá úgy oltjuk, hogy vesszőkosárba téve víz alá meritjük, de mindjárt kivesszük.

A leírtak szerint rövidesen vagy hosszabb idő alatt megszüntetvén a talaj savanyúságát, gondunk legyen rá, hogy okszerű műveléssel annak ismételt bekövetkezését megakadályozzuk.

Az elmondottakkal összefüggésben jónak látom a talajművelésre általánosságban is megemlíteni, hogy a talajnak levegővel való ellátása éppen olyan fontos a jó tenyésztésre, mint a vízzel való gondoskodás. Az elmúlt néhány száraz év a vizet annyira előtérbe helyezte, hogy a talaj másféle szükségletéről már szinte kezdünk megfeledkezni. E lapok hasábjain a talajnak művelésé-

ről már többször és részletesen lévén szó, elegendőnek látom ez alkalommal csupán annak hangsúlyozását, hogy a munkálatokat illetőleg ne igyekezzünk minden talajnál egyformán eljárni, hanem iparkodjunk — a talajokat és szükségleteiket megismerve — minden egyes esetben a meglévő állapot és viszonyokhoz mért cselekedni.

A makkoltatásról.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

A makkoltatásnál a tölgy- s a bükkmakk jöhet szóba. Előbbi hasonlíthatatlanul értékesebb. Természetesen csak *egészséges* * makkot szabad feletetni. Tulajdonképpen hizlalótakarmány. 1½ évesnél nem fiatalabb s három évesnél nem idősebb herélt vagy miskarolt állatok a legalkalmasabbak a makkonhizlaláshoz. De csak akkor, ha oly bő a makktermés, hogy az állatnak nem kell tulságosan sokat mozognia, míg összeszedi az ételmet. Ha a hizó már nem eszik mohón, hanem csámcsogva, le kell hajtani s az ólban 2—3 hétig szemes takarmánnyal etetni, mire kifogástalan minőségű húsa s

* Előre kell bocsanunk, hogy manapság különösen a kocsántalan tölgymakknak olyan értéke van, hogy az csemete-nevelés és erdősítés céljaira sokkal megfelelőbben értékesíthető. De ettől eltekintve is az utóbbi években a tölgymakktermés olyan szórványos, hogy az erdősítéshez és csemete-neveléshez szükséges készletet is alig lehet előteremteni, miért is a tölgyesek makkoltatását ebből a szempontból korlátozni kell, másrészt azonban el kell ismernünk, hogy a sertéskonda az idősebb erdőállományokban az álcák elpusztításával és a talaj lazításával hasznos munkát végez és okkal-móddal tölgyeseink természetes felújítását lényegesen elősegítheti. Szerk.

üket, hogy feküdjenek a földre kettőnként, maga pedig, mint juhász a megrémült nyáj közepette, úgy járkált emberei közt.

A meddig telt a vízből, azzal nedvesítették ruháikat, takaróikat, vagy szájuk és orruk elé tartott zsebkendőiket. Mindegyiköknek lelkére kötötte a vezető, hogy a földhöz lehető közel vegyen lélegzetet. De mintha tűz szakadt volna az égből alá, a körül heverő fatöncök is tüzet fogtak csakhamar s itt is, ott is hallani lehetett a sülő emberek jajveszékését, sóhajtását. Egyszerre egyikök nem bírva már tovább, talpra ugrott s elrohant, be egyenesen a lángtengerbe. Ez egyedül veszett oda a negyven közül, mert két órai perzselő forróság után egy kis hűvös szélroham jött s visszaadta erejüket, úgy hogy többen közülök fojtó füstben, izzó parazsakon át, folytonosan abban a veszélyben lebegve, hogy az égő ágak magok alá temetik, egy közeli forrásig vándoroghattak vízerért, melyet azonban a meggyuladt fatörzsek által forrásig hevítve találtak, benne megfőtt halakkal.

Egy lengyel menekült, az amerikai szabadsághős Pulaszky Kázmér gróf unokája is, mint erdőfelügyelő vett részt a mentési munkálatokban, negyven ember élén. Ezeknek sikerült az üldöző elem elől egy elhagyott bányatárnába menekülni. Hatalra válva, sűrű füstben,

úgy hogy az embereknek össze kellett fogózkodniok, nehogy egymást elveszítsék, törték keresztül magokat a tűzön egész a tunnelig, a melynek deszkázata már szintén tüzet fogott. Némelyek vonakodtak bemenni a veszedelemnek látszó zsákutczába, de Pulaszky revolvert rántott s úgy kényszerítette őket. A bejáratnál egy kis patak folydogált. Ennek sekély vizével öntözte Pulaszky a meggyuladt bánya égő deszkáit, míg embereinek megparancsolta, hogy arccal a földre feküdjenek. Öt kínos óra következett most, mely alatt hörgő, levegőért kapkodó emberek, majdnem eszöket veszelve ordítottak, imádkoztak, átkozódtak. Egy svéd, a különböző nemzetiségűekből álló kis csapatból, nem bírva már tovább a rettenetes kínokat, talpra ugrott s megrohanta a vezetőt fenyegetve, hogy megöli, ha nem bocsátja ki. De Pulaszky neki szegzett revolverrel verte vissza.

Vége az emberek elcsöndesedtek, némelyek közülök örökre. Maga Pulaszky lova is leroskadt s kiadta páráját. Pulaszky hatalmas szervezete, tüdeje sem bírta már tovább. Ereje elhagyta, eszméletét elvesztette s lerogyott. Szerencsére a pusztító elem ezalatt kiadta dühét, megemésztette önmagát. Hűvös szellő kezdett lengedezni, az emberek magokhoz tértek, négykézláb vonszolták ki magokat a szabad levegőre, melyet ujjongó örömmel

nagyon sok és jó szalonnája lesz. Közvetlenül makkoltatás után — főleg bükkmakkoltatás után — nem szabad leölni a sertést, mert szalonnája lágy, olajszerű s nem tartós, húsa kellemetlen ízű. Gondoskodni kell róla, hogy a hizóknak elegendő s jó ivóvíze legyen, mert ez lényeges kelléke a hizalásnak; azonfelül legyen az erdőben valami deszkából összerótt fészker, a mely alatt a hizó éjjelre meghúzódhatik, hogy szélről, esőtől némileg védve legyen. Nem tanácsos a hizóval hosszabb utat megtéetni, mert nem hizik eléggé, ezért kell a fedett éjjeli szállás, lehetőleg a makk közelében.

Ha a makk nem elég a hizalásra, akkor egyszerűen ráhajtjuk a sertéseket, hogy azok pl. jól és olcsón kiteleljenek. Ilyenkor nem baj, ha többet is mozog az állat.

Káros alkatrészeket a makk nem tartalmaz; az irodalomban sehol sincs erre hivatkozás.

A hasas koczának nagyon is egészségére válik a mérsekelt mozgás, de sem gyorsan, sem messze hajtani nem szabad. Gondoskodni kell jó ivóvízről is. A fedett éjjeli szállás ilyen esetben még lényegesebb, mert a hideg, nedves földön való fekvés meghűlést okoz, a meghülés pedig már előidézheti az elvetélést. Esős, sáros időben sem tanácsos makkoltatni az emsét.

Lényeges dolog, hogy a makk *egészséges* legyen. A férges makk egyrészt ártalmas, másrészt tápértéke nagyon csekély. Épen ezért *csakis télen* szokás makkoltatni. Legjobb októberben kezdeni, mert addigra lehullott minden férges makk. Az éretlenül lehullott makk hamar megromlik s ilyenkor csakugyan veszedelmes az etetése, mint minden romlott takarmányé. Nyáron csakis hibás makkot ver le a vihar, ezt pedig nem tanácsos

feletetni, ezért kezdik el rendszerint október első felében az erdőre hajtást. A hideg nem akadály, a hó sem. Még olyan magas hőmérsékletet is könnyen széttúr a sertés, hogy kihalássza alóla a makkot. Közepes fagy sem gátolja még meg a túrásban, csak az olyan erős fagy, a melytől olyan vastag kéreg támad a havon, a mely még a sertés súlyát is kibírja. Ez esetben be kell szüntetni a makkoltatást.

Kedvező időjárás és bő termés mellett egész télen át lehet makkoltatni, mindaddig, míg a makk csirázni nem kezd, mert akkor feltétlenül be kell szüntetni. A csirázó makk ártalmas. Az emsék elvetélését még az a körülmény is okozhatja, hogy nyáron voltak az erdőn s a vihártól levert, éretlen, hibás makkot ették, a mely hamarosan megromlik. A makkoló sertés azonban nemcsak a makkot szeli fel, hanem mindenféle növényt is; a föld alól kitérja a gombákat, csimaszokat, férgeket, egeret stb. s azokat is felfalja. Nem lehetetlen, hogy ekközben valami mérges növényt is megesznek, a mi szintén okozhat elvetélést. Ha csak lehet, nem kell a hasas emséket makkoltatni. Német sertéstenyésztők — a kik csak egypár sertést tartanak — összegyűjtik a makkot s száraz padláson kitergetik s szárított állapotban etetik, a mikor sokkal táplálóbb, mint frissen. Néhány tenyésztő meg is hámozza, meg is főzi a makkot, de ez olyan sok munkával jár, hogy csak kivételes esetben ajánlható.

Ha a padláson gondosan lesz szárogatva a makk nem romlik el, ha mégis megfűledne, nem szabad nyersen adni, hanem meg kell főzni.

A makkban sok a cersav, ez pedig szorulást okoz, azért makkoltatás esetén gondoskodni kell arról is,

szívtak magukba ismét. Pulaszkyról előbb azt hitték, hogy szeme világát örökre el fogja veszíteni. Szerencsére nem úgy történt, kórházba vitték, a melyet egy hét múlva egészségesen hagyott el.

Fájdalom, magyarok is vesztek oda az áldozatokkal. Néhányat közülök Lanning mentett ki az elindított vasuti segélyvonatokkal. Vasuti munkások voltak a veszedelem területén. Négy vonatot indítottak el megmentésükre. Az utasítás az volt, hogy mindenkit fölvegyenek. Mikor a vonat a menekülőkhöz ért, ezek megostromolták a kocsikat. «Magyarok álltak itt csoportokban, — írja egy szemtanú, — hátukon czókmókjukkal, sirva kiabálva. Föl kellett vennünk néhányat s elhelyezni a kocsikban, de mikor megtudták, hogy életük megmentéséről van szó, ökökre mentek, egymást rángatva ki a kocsikból, asszonyokat, gyermekeket félretolva, de utolsó pillanatig nem hagyva batyujukat. Le kellett vágnunk a szíjakat vállaikról, hogy batyujuktól megválni kényszerítsük őket».

Bell erdőőr csapata egy kis csermelyhez menekült s annak vizében húzta meg magát, míg körülöttük recsegtek-ropogtak az ágak, mindannyi megmenekült, bár súlyos égési sebeket szenvedtek.

Sajnos, nem mindenki járt ily szerencsésen. Watson

erdőőr például nyolczvan mértföldnyire lovagolt az égő erdőn át, hogy hat eltévedett embere számára segítséget hozzon, a kik a főcsapattól elmaradtak. Négy nap, négy éjjel étlen, szomjan, álm és pihenés nélkül kutatatta át értük az égő erdőt eredmény nélkül. Közben a füst oly fojtó lett, hogy kénytelen volt megállni s a földbe temetni arcát. Lová többször kidőlt alóla s tátogva kapkodott levegő után. Így jutott keresztül a lángban álló erdőn, miközben égő faháncsok, sziporkázó paraszak, szikrák hulltak föléje. Végtelen erőfeszítések után sikerült csak elérnie a legközelebbi katonai állomást. De mily állapotban! Lováról leégett a szőr, nyerge összezsugorodott, ruhája rongyokban csüngött testén, megfeketedve a tüztől. Mikor megszólalt, vér ömlött ki tüdejéből, szemeivel alig látott, arca és teste lóggó húsczafatokkal volt borítva. S még mindig ragaszkodott ahhoz, hogy ő vezesse vissza a mentő-expedicziót. Meg is tette másnap, de már későn érkezett; a hat ember elpusztult azalatt.

Tisztelet az erdő hőseinek! Nagyobbak ők, mint a legdicsebb hadseregek katonái, mert nem a győzelem véres babérkoszorujáért küzdenek, hanem nemes emberi kötelesség teljesítésében kockáztatják életüket, testi épségüket és egészségüket.

hogy minden sertés hetenként 7-50 gr konyhasó és 2-50 gr keserűsö keveréket kapjon a takarmányra hintve.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

A kappantartás. Hogy mily jövedelmező a kappantartás, elég arra mutatnom, miként decz. 15—20-ika táján 4 korona 40 fillértől 5 koronáig megy fel a kappan darabjának ára. Nem nagy tudomány szükségeltetik ahhoz, hogy a kappanozást megtanuljunk, minden ügyes gazdasszony elsajátíthatja azt s azzal is egy pár fillért takarít meg. Persze mint mindenhez, úgy ehhez is az akarat és türelem szükségeltetik.

Lesznek többen, kik azt fogják mondani, csak tyúkjainkat tudnánk kitelelni; drága az eleség! Elhihető mindez, de ha összetett kezekkel várunk mindent, eljön-e magától? Ügyes kiszámítással lássuk csak, hogy mennyit jövedelmez a kappantartás? A legszegényebb erdőörné is a 10—12 tyúkjá mellett hagyhat 10 kappant. Midőn már 4—5 korona árt fizetnek értök, a mely okvetlen deczemberben, a karácsonyi ünnepek előtt következik be, a 10 darabból legalább 5 darabot a piacra szállítunk, és ha csak 4 koronát is kapunk darabjáért, mindjárt 20 korona vándorol zsebünkbe, a mely összegért 20 darab baromfi részére a téli eleség beszerezhető. S a mellett még konyhánk részére is megmarad öt.

De miként értjük a téli etetést? Ha csak a drága kukoriczát szóránk nekik, úgy elhiszem, hogy 1 méter-mázsa 20 darab baromfinak alig tartana egy hónapig. De tessék csak fáradságot venni, minden reggel főtt burgonyát összekeverni korpával és a nyáron át összegyűjtött zöld levelekkel, milyenek petrezselyem, murek, lóhere stb. levél s faedénybe téve, adni a baromfinak. Egész télen át ez legyen a reggelijök és csak estére etessük meg kukoricza- avagy búzaszemmel. A kappanok is ily rendszerű etetés mellett jó húsban vannak, s csak az eladás előtt kell őket 5—6 nappal hamarabb külön elzárni s tiszta maggal etetni. A mily nagy a húskereslet vidéken, nem hiszem, hogy gazdasszonyaink kedvet ne kapnának a tyúk tenyésztése mellett még a kappantartásra is. Falun nagy vétek időt nem szakítani a baromfitenyésztésre. Persze kifizetetlenek tartják a baromfival való bibelődést, mert hitők szerint csekély jövedelem cseppen abból. Hej, pedig ha ezeket nem is, de legalább annyit szerezhet be egy erdőörné a tojás, csibe, kappan stb.-ből, hogy fedezheti az ily összeggel az apróbb-csepróbb kiadásokat. De meg aztán őszintén szólva, az urainknak is nem lesz a család nevelése és fenntartása oly költséges és nehéz. Mert ügyes asszony nem fogja várni az ura kész keresményét, hogy abból fedezze a háztartás kisebb költségeit, hanem igyekszik azt megőrizni, s ha csak fillérekkel is, gyarapítani. Hisz tudjuk, hogy sok kevés sokra megy. S ha igyekszünk minden perczet munkában eltölteni, úgy az idő kamatostul fizeti meg fáradságunkat. S akkor elérjük azt, hogy a jólét és megelégedés költözik be házunkba. (J. M.-né.)

Mily alakban használható a foszforsavas mész a baromfiaknál? A mésznek kitünő hatását a baromfira nézve mindenki ismeri, de azért mégis kevés tenyésztő veszi magának a fáradságot, hogy állandóan a baromfi-eledelhez keverje a takarmánymeszet is. Hogyha különösen januárban és februárban adunk a baromfiaknak akár zöldséggel vegyítve, akár ivóvizükbe valamelyes foszforsavas meszet, úgy korai és bő tojástermelésre számíthatunk.

A takarmánymész beszerzésénél nagy elővigyázat szükséges, mert olyan foszforsavas mész is jön forgalomba, mely nem emészthető.

Tökéletesen emészthető csakis a folyadékból gyártott foszforsavas mész, a *«präcipit»*.

De van egy präcipit is, melyet trágyázáshoz alkalmaznak és e kettőt csakis vegyi vizsgálat különbözteti meg egymástól. A kettő közt az a különbség, hogy míg a trágyázási präcipitet nyers sósavval készítik, addig a takarmánypräcipitet tisztított sósavval gyártják.

A nyers sósav nagy mennyiségű arzénikumot tartalmaz, a mi átmegegy a gyártmányba is.

Mivel a tisztítás sok költséggel jár, természetes, hogy a takarmánypräcipit sokkal drágább. A ki tehát kárt nem akar szenvedni, tiszta takarmánypräcipitet fog beszerezni és olcsó ajánlatokkal nem fogja becsapni magát.

Azt hiszem, hogy e szernek a tenyésztők sokkal kevesebb fontosságot tulajdonítanak, mint a mennyit az megérdemel.

Egy kitünő beszerzési forrás *M. Bsackmann* czég *Leipzig* Eutritzon. (bl.)

Kiültetett gyümölcsfa koronáját kell-e metszeni?

Kérdés: Egy új telepen lakunk több városi hivatalnok és mindnyájan kis kertünkbe gyümölcsfákat szándékozunk az ős folyamán ültetni. Miután fenti kérdésben különbözők a vélemények s mindenik fél a maga vélt igazát védi, tisztelettel kérjük választ adni, mikor kell és mikor nem kell a kiültetett gyümölcsfa koronáját nyesni? N. K.

Felelet: Tény az, hogy sokak előtt, még kertészek közt is vitatkozás tárgya az a kérdés, hogy ültetéskor megmetssük-e a koronát vagy nem?

Az egyik párt azt mondja, hogy minden fát, akár ősszel, akár tavasszal lett ültetve, meg kell kurtítani úgy a gyökerein, mint a koronáján, hogy a kettő közt meg legyen az egyensúly.

Mások ennek az állításnak csak azon része ellen tiltakoznak, hogy az ősszel vagy a tavasszal ültetett fákat egyaránt meg kell metszeni és azt hirdetik, hogy a koronát csak tavasszal szabad metszeni, az őszi ültetésnél a korona metszésének el kell maradnia.

Egy gyakorlati kérdés szavaival felelünk:

Legjobb a középúton haladni. Őszi ültetéskor a koronát ne bántuk; hagyjuk a metszést tavaszra és akkor a keménymagú gyümölcsfákat okvetlenül kurtítsuk meg, mert ezeknél a második évben az alsó szemek már nem hajtanak ki; ellenben a lágymagúaknál a korona meg-

metszését hagyjuk a következő évre, hogy az ültetés évében — a gyökerek megkapaszkodásáig — a levelek minél több nedvet készíthessenek a fának.

Itt meg kell említenem a köznép eljárását is, mely a gyökereket megkuritja — aztán már csak azért is, hogy ne kelljen rendes gödröt ásni — de a koronához nem nyúl hozzá se ültetéskor, se azután, mert sajnálja megkurítani, mivel azt hiszi, hogy ha nem bántja, hamarabb terüőre fordul a fa, a miben nem is esalatkodik; a hátrányokkal azonban, melyek a metszés elmulasztásából származnak, nem törődik.

Nem bocsátkozom e kérdés részletezésébe, pusztán csak az eljárásokat sorolom elő, melyek a metszést illetőleg a gyümölcsfák ültetésénél tapasztalhatók. És azt is mondhatom, hogy több kár történik, ha ültetéskor szakértelem nélkül megnyirbáljuk a koronát, mint ha bántatlanul hagyjuk. Azonban a koronának további kezelését így már nem ítélhetjük meg.

Hallottam olyan véleményt azoktól, a kik idomított fákat vesznek és ültetnek, hogy a korona további metszése szükségtelen, mert alakjának az alapja megvan, hadd fejlődjék tovább a természete útján.

Ez téves felfogás. A faiskolában a fát csak idomítják és művelésre hatnak a nyésásával; ellenben a már idomított fát az ültetés után a metszéssel gyümölcsözésre készítjük és mindazon hajtásokat, melyek a termés rovására vannak, részben vagy egészen eltávolítjuk; a mellett arra is ügyelünk, hogy a metszéssel a fa életét lehetőleg meghosszabbítsuk.

Ha így állítjuk föl a metszés célját, a mint kell, úgy benne van a válasz arra a kérdésre, hogy meddig kell a koronát metszés alatt tartani? Mindaddig, míg a fa él, míg azt akarjuk, hogy az teremjen.

Nagyon természetes, hogy a metszéssel a fa természetéhez, a korona fejlődéséhez, a fa termőképességéhez kell alkalmazkodnunk, hogy munkánk eredményes legyen.

Így pl. a buja növeszt. terméktelen fákat igen kiméletesen szabad metszeni, csak a koronát sűrítő hajtásokat távolítjuk el és a meghagyottakat közvetlen a fakadás előtt és csak igen gyengén metszük vissza, különben a bujaságnak csak tápot nyújtunk. Viszont gyenge növeszt. fákat, hogy a korona gazdagabb legyen, korán és erősebben szükséges megmetszeni.

Különösen arra ügyelünk, hogy a kiültetés után, az első években ne arra törekedjünk, hogy a fa hamar teremjen, hanem előbb oda hassunk, hogy a korona ágai annyira izmosodjanak meg, hogy a termést elbírhassák, hogy alatta le ne szakadozzanak.

Később, mikor a korona már kialakult, az ágak megizmosodtak, egészségesek, nem nyulunk se késsel, se ollóval a fához. De évek múltán, mikor a fa már öregedni kezd, egyes hajtásai elhalnak, ujakat nem nevel, az elhalókat időben eltávolítjuk és ifjítással új korona képzésére ismét csak a metszéssel hatunk.

Ezek szerint minden egyes fa megmetszése előtt jól fontoljuk meg az olló vagy a kés használatát és csak akkor messzünk, ha az nem kárára, hanem hasznára lesz a fának.

(bl.)

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítások. Az Orsz. Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál (Igazgatóság: Budapest, V. Alkotmány-utca 16. sz.) a következő nyugdíj- és balesetbiztosítások köttettek: Horváth Károly Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegyei hatósági erdőőr a rendes tagok I. csoportjában háromszoros tagsággal, nyugdíjra és balesetre; Máté Ferencz Udvarhely vármegyei hatósági erdőőr a rendes tagok I. csoportjában kétszörös tagsággal nyugdíjra és balesetre és Várza György Háromszék vármegyei erdőőr a rendes tagok I. csoportjában háromszoros tagsággal nyugdíjra és balesetre biztosítottak.

Díszmú a wieni vadászati kiállításról. Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás vezérlő bizottságának szerkesztésében egy mű fog megjelenni, a mely egyrészt a kiállítást s annak kiemelkedőbb eseményeit lesz hivatva megörökíteni, másrészt részletesen fogja ismertetni a kiállításon részvett államok vadászati viszonyait. Jóllehet Magyarország ezen a kiállításon elsőrendű szerepet játszott, a mű előjegyzésére eddig igen kevesen jelentkeztek. A mű Wilhelm Frick (k. u. k. Hofbuehändler, Wien I. Graben 27.) kiadásában fog megjelenni s közvetlenül ezen a czímen rendelhető meg. A megrendelésnél kitüntetendő a megrendelő neve, lakóhelye, polgári állása. A mű ára 60 korona.

Békatenyésztés olyan foglalkozási ág, a melyről sok ember talán sohasem hallott még, pedig elég jövedelmező is, különösen Elzász-Lotharingiában, Luxemburgban és Belgiumban, a hol a békatenyésztés és a békacombkereskedés sokkal nagyobb arányú, mint bárki is gondolná. A békaszegzón idején egy-egy békatenyésztő hetenkint átlag 25.000 békát szállít Párisba. Mint ismeretes, főleg a két hátsó lábezombot eszik meg sültve, kirántva vagy másképpen elkészítve. Legjobbak a zöld vízi béka czombjai. A zöld vízi béka az olyan kisebb tavakban szeret tartózkodni, a melyeknek természetes vízforrásuk és vízfolyásuk van. Tavasszal a rétre is kimerézkedik a zöld vízi béka és ha ott elegendő táplálékot talál, úgy csak késő ősszel tér ismét vissza a tóba. Ha az első téli hideg künn a mezőn éri a békát, úgy el van veszve és többé nem képes visszatérni a tóba. A tó mélyén, az iszapban ellenben még a legnagyobb hidegben sem esik baja. A nagyobb hidegek ellen a víz jégburka védi meg, táplálékot pedig, ha téli álomból felébred, az iszapban rejtőző lárvákban, férgekben, gilisztákban és egyéb rovarokban eleget talál. Franciaországban és Németországban csak a béka hátsó czombjait eszik meg, Olaszország egyes vidékein azonban egyéb testrészeit is csemegének tartják.

Hogyan fogjuk meg a nyulat? Erre azt felelhetjük, hogy csak a hátán a bőrénél. Sokan fülénél fogva emelik fel, ez határozottan káros, mert kihatással van a fülek szabályos állására, egyébként pedig az állatnak sincs inyére, ha a fülénél fogjuk. Erről mindenki meggyőződhetik. Ugyanis, ha a nyulat a fülénél fogva emel-

jük fel, az állat rugdalózik s kapalózik, míg ha a tarkójánál fogjuk meg, nyugodt s meg sem moccezan. Ez elég bizonyosságot nyújthat a kételkedőknek arra nézve, hogy melyik fogás alkalmasabb az állat fel-emelésére.

Patkánybőr felhasználása. Egy angol kereskedelmi ujság közli az érdekes hírt, hogy Indiában és pedig Kalkuttában, részvénytársaság alakult a patkánybőr ipari feldolgozására. A jelentés szerint félév óta folyik már a kísérlet a közönséges házipatkány bőrének feldolgozásával, s a mit eddig általánosan értéktelennek tartottak, az kitünő iparcikknek bizonyult a kísérletek során. Keztyűkészítésre, könyvkötésre és minden finomabb bőrmunkára kiválóan alkalmas a patkánybőr, a mely ipari feldolgozásban rendkívül szívós, erős, de a mellett finom és simulékony új bőrfajtát szolgáltat a kereskedelemnek. A kalkuttai gyár már meg is kezdette nagyarányú működését.

Időjelzés. A «Meteor» 1911. évi február hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: február hó második felének változási napjai 19, 20, 21, 22, 25 27-és 28-ra esnek; a 19- és 20-iki hideg, a 27- és 28-iki enyhébb jellegű.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavitott lakezím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavitásokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközei a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú czímvymtatási költségek megtakarítása czéljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

R. Gy. I. Előfizetése 1911. év október hó 1-én jár le. — II. A kincstári erdőőrök, illetve az erdészeti altisztek által viselhető egyenruha az 1884. évi 42.306 F. M. sz. rendelettel szabályoztatott. (Lásd. Erdészeti Rendeletk Tára IV. évf.). A jelvényeket illetőleg az alábbi rendelkezés van érvényben. — 1. a főerdőőrök, illetve fővadászok, gépkezelők és famestereknél fémlemez-ből készített fehér színű egy tölgylevél a parolin 1 cm. széles ezüst paszománt szegélyzettel. — 2. az I. oszt. erdőőrök és faraktárőröknél hasonló tölgylevél három makkal. — 3. a II. oszt. erdőőrök és faraktárőröknél egy tölgylevél két makkal. — 4. a III. oszt. erdőőrök és faraktárőröknél egy tölgylevél egy makkal. — 5. a IV. oszt. erdőőrök és faraktárőröknél egy tölgylevél. Az erdőlegények az egyenruhát minden jelvény nélkül viselik.

V. J. Az erdőőri szakiskolába való felvételt illetőleg azon körülmény, hogy a felvételt kérelmező nő, akadályul nem szolgál, a mennyiben az 1908. évi 66420 F. M. rendelettel jóváhagyott szabályzatban előírt kellékeknek egyébként megfelel. Ennek a szabályzatnak az életkorra vonatkozó része megkívánja, hogy folyamodó a 17 életévet meghaladta, a 25-ik évét azonban még el nem érte. (Kivételnek a «Tanúsítvánnyal» ellátott tovább szolgáló katonai altisztek, a kik 28 éves korig folyamodhatnak felvételért.) Az erdőőri szakiskolát magánúton elvégezni nem lehet. Az erdőőri szakvizsgára azonban magánúton is elkészülhet, de az esetben igazolni kell többek között azt is, hogy a vizsgát megelőzőleg legalább 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állott. Az erdőőri szakvizsga díja: 10 korona.

O. Gy. Az erdőőri jelvények viselését illetőleg utalunk a fent R. Gy. alatt elmondottakra. Az erdőőri szakvizsga letételére — az előképzettséget illetőleg — azok bocsáthatók, a kik az elemi népiskolát elvégezték, írni, olvasni és a négy közönséges szám-

művellet szerint számolni tudnak. Az elemi népiskola alatt a IV. elemi osztály értendő.

H. J. A m. kir. kincstári erdőaltisztek és szolgák gyermekei részére Rózsahegyen létesített fápintézet ideiglenes szabályzata szerint a szülők illetve a gyámok a lipitújvári (Liptó m.) m. kir. főerdőhivatal által évenként kiírandó pályázati hirdetményben meghatározott időben *szolgálati úton* benyújtandó s 1 koronás bélyeggel ellátott kérvénnyel fordulhatnak a nevezett főerdőhivatalhoz. A folyamodáshoz a következő mellékletek csatolandók: a) a gyermek születési bizonyítványa, b) oltási bizonyítványa, c) a testi egészségét igazoló kincstári vagy megyei illetve más közhatalosági orvos bizonyítványa. Első teendő tehát a pályázati hirdetmény figyelemmel kísérése.

R. J. Felhívjuk figyelmét az ezen számban megjelent «A mak-koltatásról» című cikkre.

K. J. A kérdezett lakezím: Budapest, V. ker. Alkotmány-utca 6 szám.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1911. évi január hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Biedermann Ottóné 8.—, földm. min. könyvtára 1.80, főherceglaki hgi. erdőgond. 60.—, Gaál József 2.20, Bodoki jószágig. hd. 26.35, Brassó város 12.—, Budapest főváros 20.—, Lippai főerdőhiv. 30.8.—, Vinkovai főerdőhiv. 48.—, Veszprémi püspökség 20.—, Toperezer Andor hd. 2.60, Bustyaházai erdőhiv. 300.—, Garai Vendel hd. 3.—, Kolozsvári erdőig. hd. 26.65, Nádasdladányi urad. 16.—, Orsovai erdőhiv. 140.—, Bánffy család urad. 56.—, Zsarnóczai erdőhivatal 240.—, Besztercebányai erdőig. 380.—, Osztrák államvasut 68.—, Petrás Jakab hd. 5.—, földmiv. min. hd. 60.20, Csokon János —20, József főhercegi urad. 28.—, Nagykőveresi erdőgond. 12.—, Ungvári főerdőhiv. 196.—, Nagy-bányai főerdőhiv. 152.—, Szászsebesi erdőhiv. 288.—, Deveseri urad. 20.—, M. szigeti erdőig. 392.—, Oszlasi erdőgond. 1.40, Kovács János hd. 24.—, Hírf Anikó hd. 2.05, Liptóújvári főerdőhiv. 296.—, Rimamurányi erdőhiv. 16.—, Szőke Sándor —.60, Kolozsvári erdőig. 400.—, Selmezi kísérleti állomás 8.—, Pécs város 10.80, Ungvári főerdőhiv. hd. 24.75, M. szigeti erdőig. hd. 33.85, Fehér Gyula —.20, Tótsóvári erdőhiv. 296.—, Apatini erdőhiv. 152.—, Bellatincei urad. 12.—, Éperjesi adóhiv. 39.60, Kolozsvári erdőgond. hd. 16.45, Márkos Béla 6.—, Bevelagua Gyula 1.40, Soproni adóhiv. hd. 17.85.

1 koronát fizettek: Szelezky János, Boda Jenő, Lucskai Bálint, Szász Gábor, Tamás Mihály, Kokály Imre, Alekután Miklós, Tomasevics Szvetozár, Mezey Károly, Warinszky Miksa, Matisa István, Ziegelhoffer Arnold, Bódogh János, Kacsónovszky József, Kotán Péter, Csere Sándor, Széles Gábor, Tóth József, Erdősi József, Misztrik István, Szűts József, Nemes Miklós, Dumgy József, Tóth József, Kovács Ferencz, Szabó József.

2 koronát fizettek: Berényi Rezső, Fábian Lajos, Gáspár József, Granczer Jenő, Haraesi János, Hódi Menyhért, Kulics Győző, Major Nándor, Nemcsa Jenő, Nyikita József, Pataky József, Purkó Pál, Schmidt István, Schvarev József, Sorbán Károly, Szabó Ignác, Szalay Lajos, Czipszer Antal, Merreider István, Molnár Orbán, Motz István, Németh József, Antal Imre, Adár István, Bedő Ferencz, Bódogh Ferencz, Demkovics János, Kecskés László, Kocze János, Simontsits Adolf, Tóth József, Belyák Pál, Bohmenczy Kálmán, Deák Ferencz, Farkas Izsák, Fogaras András, Hidvéghy György, Kalnár Tivadar, Ladányi Frigyes, Angerth Márton, W. Zsigó Gyula, Lázár József, Lutter Sándor, Mártha Mátyás, Papp János, Szakács Ferencz, Virányi János, Winter Gusztáv, Bencze Vincze, Buzi József, Hertmanek Sándor, Sztopa Sándor, Varga Gábor, Walter András, Mojzer József, Bárdos János, Czibere József, Farkas Géza, Fingerlois István, Garai Vendel, Makky János, Matkovics Vilmos, Vacsa György, Pálfi Rudolf, Pesti Ferencz, Pinkócs József, Droppa József, Froch János, Gajda János, Pelencei József, Pildám Cziprián, Rutoka Tivadar, Schofhauser János, Szalczar Antal, Fuchis Pál, Gabrián György, Kisfaludi János, Szántó János, Ujvári Sándor, Wind

Mátyás, Kaiser János, Skalla Ferencz, Strobl József, Szabó Lajos, Szomora József, Vaszil László, Csirkó Jakab, Doma József, Jeszém József, Miller András, Naszlady Sándor, Begyár János, Balogh Ferencz, Berta György, Csató Lajos, Incze Antal, Laszke Jenő, Márta Sebők, Méhes Ágoston, Novák József, Pózna Rezső, Richter József, Salamon András, Szarvas Mihály, Sydó Dániel, Voloties József, Marián Lázár, Orbán Imre, Tóth Vilmos, Kocsis Lajos, Paulin Vilmos, Veszélka István, Rothländer György, Fontányi István, Oroveczián Vazul, Parma János, Györke József, Varga József, Eretovics Dávid, Petrich István, Pusztay Ferencz, Schauschek Nándor.

3 koronát fizettek: Farkas Károly, Szabó András, Jantyk József, Kertész László, Ruzsnyák Sándor, Iaczkó János.

4 koronát fizettek: Dobos János, Fónai Mihály, Hollós Ferencz, Hlavinyai J., Jászóvári prép. erdőhiv., Mészáros Tamás, Novothny László, Sebestyén János, Teszársz Győző, Varga György, Bende Mihály, Lőrincz Márton, Menyhért Pál, Rácz Béla, Tomcsányi Gyula, Barthos Gyula, Cseh József, Csitkovits Antal, Fisli István, Győri Géza, Kócsy János, Lonkay Antal, Novák János, Arosz László, Péch Kálmán, Pikk József, Puncsin János, Schleer János, Bánik György, Fürtön Vincze, Greisinger András, Hubay Zsigmond, Kovács György, Léhn János, Máté Ferencz, de Pottere Gerad, Szemann Péter, Gyertyánffy Kálmán, Hajabács Károly, Honyek Ferencz, Mayer Gyula, Pitonyák Jakab, Puskás Gyula, Rottár József, Székely Pál, Szilágyi János, Tibori János, Witt Sándor, Csoma Ferencz, Gf. Degenfeld S. hadadi erdőgond., Fischer-Colbrie Emil, Hermann János, Nagy György, Parapotics János, Percsik József, Porosz János, Rácz József, Esterházy hg. dombovári erdőgond., Románi Géza, Bohus László, Egri főkápt. erdőhiv. Gasparez Lajos, Horák József, Kiss Sándor, Krupinszky László, Lachmann Lajos, Danilhel Ferencz, Szika István, Stamm György, Ugodi urad., Weszely Károly, Fiskál Károly, Juhász Mihály, Voll Ignác, Mick Rezső, Somogyi Ipoly, Bakkay Lajos, Bartha Béla, Faragó András, Halbáhsz Andor, Kizman József, Lichner Pál, Lokotár Miklós, Nagyváradi püsp. béli főerdészet, Sárkőzei József, Szakolca város, Vitky Ferencz, Ötvös Márton, Ács Géza, Gf. Esterházy hitb. Krippel Móritz, Magas Dániel, Nagyváradi püsp. kristyári erdőgond., Varga János, Zagyvai erd. hiv. Haraesi József, Kovács Pál, Farkas Viktor, Nagyváradi püsp. lonkai erdőgond., Novák Mihály, Simon Ferencz, Somfai István, Bogyó István, Fazekas Sándor, Helf János, Panesek Péter, Redl Károly, Rónay Antal, Stefurowszky István, Stenka Lajos, Szabódi kísérleti-telep, Szutáki erdőhiv., Urbán Gyula, Werner Ferencz, Wilde Ferencz, Rimaszombati földmives iskola, Simonyi János, Dóczi István, Lehoczky István, Murányi Károly, Pozsonyszentgyörgy város, Ujbánya város, Zsurka Karácsony, Bars János, Vigrin József, Baranyai István, Fejes István, Felhér Rezső, Scholcz Ottó, Tokera János, Ambrus Mózes, Dérföldi hgi. erdőgond., Lehoczky Márton, Zeljenka Samu, Zernesti erdőgond. Györki József, Kovács Mihály, Mostis István, Schönerberger Gáspár, Weszely Károly, Geng Márton, Kádár Imre, Stiedl András, Zakamenei erdőgond., Bucina János, Harangozó József, Lakatos Ferencz, Prosszek József, Püspöknádasdi erdőgond., Tiszóczy József, Dolmányi Pál, Ernek János.

HIRDETÉSEK

39 éves, erőteljes, nős, r. kath. vallású, szakiskolát végzett erdőaltiszt, a ki eddig 16 éven át kisebb erdőbirtokot és egy mészkőbányát önállóan kezel, irodai munkálatokban jártas, beszél, ír magyarul, tótul és szóban németül, hasonló, vagy megfelelő erdőaltiszt állást keres. Címe a szerkesztőség-nél. (1-9.)

Erdész kerestetik,

selmeczbanjai képzettséggel, megfelelő gyakorlattal, nagyvadtenyésztő, egy nagyobb hegyi erdőbirtok kezelésére. Bizonyítványmásolatok vissza nem küldetnek. Fizetés-igény-megjelöléssel. Gróf Andrassy Sándor, Budapest, VI. ker., Hegedüs Sándor-utca 18. szám. (2. II. 2.)

50/1911. erdőig. számhoz.

Tölgyfaeladási hirdetés.

A rónaszéki m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó:

I. A máramarosi sóvasút vonala mellett fekvő «Szenes», «Kálvária» nevű rakhelyekre kiszállított és ott felmáglyázott 592 drb különféle méretű 497.75 m³-re becsült tölgy épülettára 22,682 korona 56 fillér kikiáltási ár;

II. ugyancsak a rónaszéki erdőgondnoksághoz tartozó «Hrabniki» 1910. évi tűzifavágásban visszamaradt tővön álló 172 drb 475.612 m³-re becsült tölgy épület- és 71.6 m³-re becsült tölgy tűzifára 14,305 kor. 58 fillér kikiáltási ár mellett 1911. évi február hó 27-én d. e. 10 órakor az erdőigazgatóság hivatalos helyiségében árverés fog tartatni.

Árverelni lehet szóval és írásbeli ajánlatokkal. Bánatpénz gyanánt a kikiáltási árak 10%-a teendő le az árverést vezető bizottság kezeihez készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban.

Úgy az I., mint a II. alatt értékesítésre bocsátott faanyag külön-külön értékesítési tárgyat képezvén, azok mindegyikére külön-külön ajánlat teendő.

Az árverési és szerződési feltételek a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál, valamint az erdőigazgatósághoz tartozó valamennyi erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Máramarossziget, 1911. évi január hó 10-én.

(3. II. 2.)

M. kir. erdőigazgatóság.

561/1911. sz.

Pályázati hirdetmény.

A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében megüresedett egy (1) II. osztályú m. kir. erdészeti altiszt és egy (1) II. osztályú segéderdőőri állásra, vagy előléptetés esetén egy (1) I. osztályú erdőlegényi vagy segéderdőőri, vagy két (2) II. osztályú segéderdőőri, vagy erdőlegényi állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

A II-od osztályú erdészeti altiszt állás javadalmazása: évi 600 korona fizetés, 100 korona személyi pótlék, természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerű lakbér és lakbérpótlék, valamint egyéb rendszeresített mellékilletmények.

Az I-ső osztályú erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása évi 700 korona, a II-ik osztályú erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása pedig évi 600 korona szegődménydíj, természetbeni lakás, vagy ennek hiányában a törvényszerű lakbér és lakbérpótlék és egyéb rendszeresített mellékilletmények.

Az ezen állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. törvényezikk 37. §-ában követelt szak-

ÁLLASKERESLET ÉS KINÁLAT

Egy **45 éves**, kitünően szakvizsgázott erdőőr, a ki 15 évig szolgált egy uradalomban, Dunántúl állást keres. Címe a szerkesztőség-nél megtudható. (8.)

24 éves, r. kath. vallású, szakiskolát végzett, szakvizsgázott nőtlen altiszt, ki az erdészet, vadászat terén s irodai munkálatokban jártas; beszél magyarul, németül; eddigi működéséről jó bizonyítványokkal rendelkezik, azonnali belépésre állást keres. Címe a szerkesztőség-nél megtudható. (9.)

képzettségüket. — az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók ezenfelül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket — kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukról és illetékességükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönbén a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes bírását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényüket előljáró hatóságok, esetleg az illető járás politikai hatósága útján folyó évi március hó 15-ig alólírott m. kir. főerdőhivatalnál nyújtsák be.

Az erdőlegényi és segéderdőri állásokért pályázók nőtlenégi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Lippa, 1911. évi január hó 2-án.

(6.)

M. kir. főerdőhivatal.

Keresek a m. kir. viszkai faszénkezelőséghez egy munkásfelvigyázó erdőort, 720 kor. fizetés, szabad lakás, tűzifa, egy tehén és egy borjú nyári legeltetéséből álló javadalmazás mellett. Nős állapot és az oláh nyelv tudása szóban megkívántatik. Ajánlatok küldendők Márkos Béla erdész, Viszka, u. p. Marosillye.

(5.)

21664—I/B-1. sz.

Fenyőtűzifa-eladás.

A dobrócsi m. kir. erdőgondnokságnál termelt és fővölgy-menti erdei rakodókra kihozott 6056 ürm³ fenyőtűzifa rakodónként két csoportra megosztva, még pedig: I. csoport 3391 ürm³ a 4 kor. 20 fill. = 14242 kor. 20 fill. II. " 2695 " a 4 " 60 fill. = 12397 kor. kikiáltási ár alkalmazása mellett, zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog eladatni.

Az ajánlatok, melyek 1911. évi február hó 27-én délután 5 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál, február hó 28-án délelőtt 9 órakor fognak Breznóbányán a m. kir. főerdőmérnök irodájában nyilvánosan felbontatni. A faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1911. évi február hó 6-án.

(7.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

22460—I. B-1/1911. sz.

Kitermelt tölgy fournir-rönkök eladása.

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1911. évi február hó 24-én d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatosan megtartandó szóbeli versenytárgyalás útján eladás alá bocsátatik a facseti kincstári faraktárba részben már beszállított, részben még az erdőben lévő mintegy 100 m³ 41—50 cm., 100 m³ 51—60 cm. és 25 m³ 61 cm. kéreg nélkül mért középátmérőjű tölgy fournir-rönk.

Kikiáltási ár köbméterenként 80 kor. Bánatpénz a mennyiség és a megajánlott egységár szorzatának 20 %-a.

Az árverési és szerződési feltételek a lugosi m. kir. erdőigazgatóságnál és a facseti m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt betekintheők, avagy kívánatra meg is küldetnek. Az ajánlathoz használandó űrlapok (ajánlati ívek és borítékok) az erdőigazgatóságnál díjtalanul kaphatók. Az eladásra bocsátott fournir-rönkök a facseti raktárban megtekintheők.

Budapest, 1911. évi február hóban.

(10.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

1352/1911. sz.

Rózsahegy r. t. város tanácsától.

Pályázati hirdetmény.

Rózsahegy rend. tan. városnál a megüresedett olkolineci erdőőri állásra pályázat nyitattik.

Javadalmazás: havi utólagos részletekben fizetendő 720 korona évi bér; természetbeni lakás ideiglenesen Fehérpatakon s azután a védkerületben építendő új erdőőri lakban, szabad fűtés, 2 drb szarvasmarha szabad legeltetése és évenként egy rend egyenruha.

Azon esetben, ha az erdőőri nyugdíjintézmény a városnál létesítetté, a kinevezendő erdőőr abba köteles leend belépni.

A sajátkezűleg irandó és Rózsahegy város polgármesteréhez folyó évi március hó 10-ig benyújtandó pályázati kérvények kellékei: az erdőtvény 37. §-ában megszabott minősítés, a magyar és tót nyelvekben való jártasság és testi épséget igazoló orvosi bizonyítvány.

Az állás f. évi április 1-én multhatlanul elfogalandó.

Rózsahegy, 1911. évi február hó 4-én.

(8.)

Polgármester.

Pályázati hirdetmény.

Alulírt erdőhivatal kerületében megüresedett erdőőri állásra alanti évi javadalmazással pályázat hirdettetik: 196 korona évi készpénzfizetés, 300 kg. búza, 800 kg. rozs vagy kétszeres, 150 kg. árpa, 400 kéve rőzse, 1 m. hold szántóföld, 1 drb tehéntartás, 1 szekér sarjú, erdei károkból $\frac{1}{8}$ -rész jutalék, lödijjutalék, orvos és gyógykezelés, szabad lakás házi kerttel.

Ezen állás f. évi április hó 1-én foglalandó el. Pályázók felhivatnak, hogy legkésőbb f. évi március hó 15-ig sajátkezűleg írt kérvényüket eddigi működési bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, alanti erdőhivatalhoz nyújtsák be. Mindazon pályázók előnyben részesülnek, kik fáczántenyésztéshez s kártékony vad pusztításához jártassággal bírnak.

Hédervár, 1911 február hó 8-án.

(9.)

Hédervári uradalom erdőhivatala.

Az iharos-berényi erdészethez egy erdőőri szakiskolát végzett nőtlen fiatal ember kerestetik, ki a számadások és térképezésekben segédkezni tud. Évi fizetés 960 korona, 1 butorozott szoba, fűtés, világítás és kiszolgálással s az uradalomban szokásos lövőpénzzel díjazva. Folyamodók kérvényeiket, arczképmelléklettel Méltóságos Báró Inkey József úr uradalmi erdészethez nyújthatják be.

Iharos-Berény, 1911. évi február hó 10.

(11.)

Mikolásek György, urad. főerdész.

Faiskola-terület: 100 hold.

(4—2)

FARAGÓ BÉLA
CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ
MAGYAR MAGPERGETŐ GYÁRA
ERDÉSZETI CSEMETELETEPEK
ZALAEGERSZEG

Mag- és csemeteárjegyzéke megjelent.
Valódi Helianthi Salsifis 1000 drb-ként 45 korona.